

Motion till riksdagen

1989/90:Ub680

av Britta Bjelle (fp)

En professur i kvinnoforskning

Enligt färsk statistik från Statistiska centralbyrån finns det 1 843 professorer i Sverige. Endast 97 av dessa är kvinnor. Andelen kvinnliga professorer inom teknisk sektor torde vara minimalt (statistik saknas). Riksdagen har uppsatt målet om minst 40 % kvinnor i bl.a. teknisk utbildning och forskning. Vid högskolan i Luleå, som får anses ha lyckats väl med rekrytering av kvinnor till teknisk utbildning, är 30 % av nybörjarna på civilingenjörslinjerna kvinnor. Däremot är andelen kvinnliga forskarstuderande under 10 % och antalet kvinnliga lärare ännu färre.

För att kunna uppnå riksdagens mål av kvinnor i teknisk utbildning och forskning krävs extraordinära insatser. Det gäller att på olika sätt stimulera kvinnor till teknisk utbildning och forskning.

Ett sätt är att ge en generös bas vid någon av de tekniska högskolorna i landet i form av en professur.

Kvinnoforskning med inriktning mot teknik befinner sig i Sverige på ett uppbyggnadsstadium medan däremot våra nordiska grannländer har kommit längre. Vid Danmarks tekniska högskola finns ett Kvinnodeutvalg, vars syfte är att introducera och lyfta fram kvinnors syn på undervisning, forskning och arbetsförhållanden. I Danmark har en kvinnlig forskare nyligen disputerat i en avhandling om vardagsteknologi.

Vid Norges tekniska högskola finns IFIM, Institutet för industriell miljöforskning. Detta är ett arbetsforskningsinstitut som också inrymmer kvinnoforskning.

IFIMS:s kvinnoforskning är:

- Kvinna och teknologi: både verkningar av teknologi och utveckling av teknologi på kvinnors villkor.
- Kvinnor och arbete: lönearbete och oavlönat arbete, arbetsvillkor och arbetsanknytning.

I Norge har dessutom kvinnliga forskare lagt fram en alternativ forskningsproposition.

I Sverige går kvinnoforskningen totalt sett långsamt. Detta till stor del beroende på att kvinnoforskningen behandlas snålt och avvisande. Den har ett brottas med en universitetstruktur som motverkar dess ansatser. Den motarbetas dessutom aktivt. De ekonomiska ramarna är minimala. Som exempel kan nämnas att Kvinnocentrum i Stockholm har anslag som är mindre än i promille av universitetets budget.

Kvinnorna har, i den mån de alls funnits med i det vetenskapliga samtalet, varit objekt. I en artikel i DN under rubriken "Vad blev det av Evas äpple?" pekar flera kvinnliga forskare på detta problem och skriver "som objekt har kvinnor varit ett permanent problem. Vad är det för fel på kvinnor som inte deltar i det fackliga arbetet? Som saknas i politiken? Som inte söker sig till de tekniska yrkena? Som nöjer sig med låga löner? Som finner sig i att bli misshandlade? Samtidigt har allt det arbete och alla de insatser inom olika områden som kvinnor faktiskt utför osynliggjorts. Kvinnors omsorgsarbete, konstnärskap, forskargärningar har sällan fått någon uppmärksamhet av den mansdominerade forskningen. Mannen har varit norm och har uppfattats som historiens aktör".

En av de viktigaste insatserna i kvinnoforskningen i dag, såväl internationellt som nationellt är att undersöka hur kön, vid sidan av klass- och etnisk tillhörighet, bestämmer och sätter gränser för hur kunskap produceras och tas i bruk.

När det gäller den framtida forskarsituationen inom den tekniska vetenskapen ser det mörkt ut. Alltför få kvinnor arbetar med forskning och utveckling inom den tekniska sektorn. Antalet kvinnliga professorer vid teknisk fakultet är ytterst få. Rekryteringen av kvinnor till forskarutbildningen inom teknisk sektor är minst sagt svag. Det saknas kvinnliga förebilder och kvinnliga handledare.

Mot bakgrund av detta vore det rimligt att inrätta en professur i Kvinnoforskning med inriktning mot ett könsteoretiskt perspektiv på teknik. Professorskompetenta sökande till en sådan tjänst finns.

HSFR har inrättat docenturer inom kvinnoforskning med inriktning mot olika områden inom humaniora och samhällsvetenskap. Dessa tjänster har betytt mycket för utveckling av kvinnoforskningen på dessa områden. Bl.a. har de utgjort handledarresurs. Inom teknisk fakultet finns ännu ingen motsvarighet, vilket understryker behovet av en specialinsats på teknisk sektor.

Eftersom högskolan i Luleå genom ett aktivt rekryteringsarbete har ett större antal kvinnliga teknologer än övriga tekniska högskolor i Sverige och den tekniska sektorn dessutom intar en dominerande ställning är högskolan i Luleå en lämplig bas för den beskrivna professuren.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en professur i kvinnoforskning med inriktning mot teknik vid högskolan i Luleå.

Stockholm den 24 januari 1990

Britta Bjelle (fp)